

UHO

**SAMI
JAUHOJÄRVEN
TARINA**

**OUTI HYTÖNEN
KARO HÄMÄLÄINEN**

TAMMI

OUTI HYTÖNEN / KARO HÄMÄLÄINEN

UHO

SAMI JAUHOJÄRVEN TARINA

TAMMI

HELSINKI

© OUTI HYTÖNEN, KARO HÄMÄLÄINEN JA TAMMI, 2024

TAMMI ON OSA WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖTÄ

ISBN 978-952-04-5535-4

PAINETTU EU:SSA

SISÄLLYS

Lahti 2001	9
Rajan lapset	15
Minun maailmani.....	22
Race to the Fire	32
Leireille ja lentokoneeseen	43
Lähdettiin Puolaan, päädyttiin Lahteen.....	52
Oppivuodet	64
Repeämällä irti.....	73
Jylhä ottaa ohjat	82
Metsätyömiehestä kuoriutuu huippu-urheilija.....	87
Suomen mies mitalikamppailussa.....	95
Ei kuluttavaa vaan rakentavaa	99
Beitostølen ja tasatyöntö-pito.....	106
Torinon olympialaiset	113
Pelastaja	119
Askeleita eteenpäin.....	125
Pallille.....	130
Sapporo ja aineet	134
Reisijumi ja keuhkokuume.....	143
Häät	146

Flow'n kesä	150
Matti Heikkinen	154
Rajattomuus	160
Pronssin makuinen Liberec	164
Trondheim.....	169
Urheilijakomissio.....	173
Olympiakiima	180
Vancouverin talvi.....	186
Pettymyksen jälkeen.....	201
Usko.....	206
Viidennen sijan kyynleet	212
”Hänen sanavarastoonsa ei kuulu keskustelu”	216
Tiimi.....	222
White Dream Center.....	228
Miksen mie pääse kovempaa?.....	233
Syntymä	236
”Miehän sanoin 50 000 euroa”	241
Teippi, puukko ja lenkkarit	249
Rovaniemellä ja korkealla.....	252
Kuolema.....	260
Astmadiagnoosi.....	264
Ruokaremontti.....	269
Kovempaa, korkeammalle – kontrolloidusti.....	274
Veitsenterällä.....	277
Olympiakävijä.....	280
Olympiavoittaja.....	288
Voittajaa viedään	303
Muutto, muutoksia	308
Sivuvaikutus	314
Helpotus.....	318

Pidemmälle.....	321
Epäonnen Falun.....	325
Ylikuormitustilassa.....	329
Jarmo Riski.....	340
Musti haukahtaa	345
Mä hiihdän vielä hetken	349
Lahti 2017	357

LAHTI 2001

Viidentoista vuoden ikäinen Toyota Camry kaartoi Lahden kisakylän laajalle parkkialueelle hetkeä ennen akkreditointitoimiston sulkeutumista. Tuore nuorten maailmanmestari Sami Jauhojärvi sai käteensä tarvittavat lippuset ja lappuset ja kaulaansa ovet avaavan kulkuluvan. Hiihdon maailmanmestaruuskilpailut olivat olleet käynnissä jo reilun viikon, mutta Sami Jauhojärven oli aika asettua lähtöviiksen taakse vasta toisen kokonaisen kisaviikon keskiviikkona. Hänet oli valittu edustamaan Suomea sprinttikisaan.

Kauteen lähdettäessä Lahden MM-kisat eivät olleet olleet tuoreen ylioppilaan mielessä. Hänen tähtäimessään olivat olleet tammikuussa 2001 järjestetyt nuorten maailmanmestaruuskilpailut, joista hän oli palannut maailmanmestarina. Edustuspaikka aikuisten arvokisoissa oli ekstraa.

Edellisen viikon Jauhojärvi oli käyttänyt nuorten MM-matkalta saadusta vatsapöpöstä toipumiseen ja Lahden kisojen seuraamiseen televisiosta. Aamulla ennen Lahteen

lähtöä hän oli vielä ollut kansallisissa Haukiputaan hiihdoissa virittelemässä kisakuntoa kohti MM-sprinttiä. Juuri ennen automatkaa hän oli katsonut televisiosta suorana lähetetyn tiedotustilaisuuden, jonka aiheena oli hänen seurakaverinsa, edellisenä päivänä maailmanmestaruuskisojen takaa-ajossa hopealle hiihtäneen Jari Isometsän dopingkäry. Isometsä oli jäänyt kiinni plasmalaajentajan käyttämisestä. Ajomatalla Jauhojärvi oli jatkanut urheilutuutisten seuraamista Camryn radiosta. Erikoinen alku ensimmäiselle aikuisten arvokisamatkalle.

Jauhojärvi oli saanut ohjeen, että Lahteen päästyään hänen piti mennä koputtelemaan A-maajoukkueen valmentajien kämpän ovelle. Siellä tiedettäisiin, missä hän majoittuisi. Hiihtäjä teki työtä käskettyä. Valmentajien huoneiston ovi avautui raolleen. Ovenraossa oli kiireisen oloinen Jarmo Riski, joka kertoi, että heillä oli palaveri kesken. Jauhojärvi esitti asiansa Riskille, jonka valmennettava Virpi Kuitunen oli samana päivänä voittanut MM-kultaa naisten takaa-ajokisassa. Sami Jauhojärvellä ei käynyt mielessäkään, että vielä joskus Riski olisi hänenkin valmentajansa.

Riski sanoi, että Jari Isometsä oli lähtenyt jo pois kisakylästä ja että Jauhojärvi voisi mennä hänen paikalleen. Isometsän huoneessa oli vielä karpaasin kampeita hujan hajan. Lähtö oli ollut liukas. Samassa luhtitalohuoneistossa majoittuivat Harri Kirvesniemi ja Janne Immonen. Kirvesniemi oli joukkueen konkari, joka oli voittanut maailmanmestaruuden, kun Lahdessa oli edellisen kerran, 12 vuotta aiemmin, hiihdetty arvokisamitaleista. Immonen puolestaan oli ollut takaa-ajossa kymmenen joukossa ennen kuin oli joutunut keskeyttämään sauvarikon vuoksi.

Sami Jauhojärven ensimmäiseen MM-kisastarttiin oli aikaa kaksi päivää. Hänellä ei ollut kokemusta yhdestäkään maailmancupin kisasta, ja nyt hän oli samoissa kisoissa maailmantähtien kanssa. Jauhojärvi oli kuitenkin levollinen ja nukkui hyvin. Jännitys ei ollut lainkaan yhtä kovaa kuin ennen nuorten MM-kisoja oli ollut. Silloin oli ollut menestyspaineita, nyt ei. Hänet oli valittu MM-joukkueeseen, kun hän oli pari viikkoa aiemmin hiihtänyt tällä samalla stadionilla sprintin SM-hopeaa.

Koska Jauhojärvi ei ollut kiertänyt maailmancupia, hänellä ei ollut FIS-pisteitä ja hän joutui lähtemään sprintin aika-ajoon hiihtäjäjoukon loppupäässä eksoottisten hiihtomaiden edustajien kanssa. Lähtövuoroa odotellessaan hän seuraili ennakkosuosikkien suksien luistoa ja harmitteli yltyvää lumisadetta. Keli hidastui lähtijä lähtijältä.

Kisareitti ampaisi suoraan tuplatunneleita kohti. Tuplatunneleiden takana käytiin kääntymässä, siitä noustiin Intiaanikukkulalle. Stadionin laskun J-mutka oli selkeästi vaativampi kuin nykyään. Jauhojärvi huomasi, että hän joutui lykkimään laskun jälkeen paljon aiemmin kuin pienemmällä lähtönumerolla startannut Ari Palolahti, Suomen ykköstykki.

Kun Jauhojärvi laski stadionille, yleisö kohahti kuin vastatuuli. Hiihtohuuma oli vallannut Suomen. Loppusuoralla yleisön pauhu muuttui myötätuuleksi. Jauhojärvi iski sauvoja lumeen, lykki, lykki. Vilkaistu tulostaululle. Sijoitus kahdeksastoista. Jatkoon pääsi kuusitoista parasta. Eroa jatkopaikkaan oli jäänyt 24 sadasosaa. Se oli keski-kokoinen tappio Sami Jauhojärvelle, mutta suomalaiselle hiihdolle nuo sadasosat olivat mitättömät. Ari Palolahti

hiihti finaalissa neljänneksi, ja naisten sprintissä Pirjo Manninen ja Kati Sundqvist ottivat kaksoisvoiton. Suomi oli hiihtomaailman huipulla. Heti seuraavana päivänä Suomen miesten viestijoukkue hiihti kultaa, vaikka viestijoukkueen vapaan tyylin luottomies Isometsä oli sivussa dopingkärynsä takia.

Viestin jälkeen koko Suomen MM-kisajoukkue joutui dopingtestiin. Kultamitalisteille tuli kiire palkintojen jakoon torille, ja tunnelma oli kireä. Samana iltana joukko nuoria hiihtäjiä, jotka olivat jo MM-osuutensa suorittaneet, päätti tehdä piston Lahden yöhön. Valmistautuminen oli aloitettu jo kisakylässä, ja muutaman siiderin jälkeen Jauhojärvi oli valmis lähtemään kaupungin yöhön markkina-arvon tarkistukseen. Käytävällä häntä vastaan tuli maajoukkueen päävalmentaja Kari-Pekka Kyrö, joka kysyi, hiihtäisikö Jauhojärvi sunnuntaina viisikymmentä kilometriä.

”En todellakaan hiihdä!” Jauhojärvi tiuskaisi. Hänellä oli kiire kaupungille, eikä pitkä pakkaskisa kiinnostanut muutenkaan.

Discossa soi Daruden ”Sandstorm” ja vauhti kiihtyi. Ilta päättyi jatkoille. Kaksi miestä, kaksi naista, televisiossa MoonTV:n semieroottista ohjelmatarjontaa. Jauhojärvi tunsu toisen naisista hiihtopiireistä, toinen oli tämän kämppis. Vähitellen vetäydyttiin omiin huoneisiin.

Lauantai-iltana lähdettiin uudelleen yöhön samoilla aikeilla. Pakkanen paukkui hyytävissä lukemissa, reilusti yli kahdessakymmenessä asteessa. Jauhojärvi painoi menemään suorissa housuissa, kauluspaidassa ja puvuntakissa, maajoukkueen toppatakki päällä. Lahti oli laajen-

tunut kisakylä, jossa huippuunsa viritetyt nuoret antoivat kisajännityksen laueta.

Sunnuntaina, kisojen päätöspäivänä, ohjelmassa oli miesten viidenkymmenen kilometrin kilpailu. Pakkanen paukkui edelleen, lähtöaikaa siirrettiin. Suomen ykköstarhti Mika Myllylä oli palannut kotoaan kisakylään ja kyseli syötävää naapurihuoneistosta. Jauhojärvi opasti ottamaan jogurttia ja mysliä ja lähti itse hölkkälenkille, jonka lopuksi hän päätyi stadionille aistimaan tunnelmaa. Siellä lapsuusaikojen tuttu tuli kertomaan kuulemansa huhun: myös Janne Immonen olisi kärehtänyt.

Olipa outoja juttuja. Ensin Isometsä ja nyt Immonenkin.

Jauhojärvi palasi kämpille, josta Myllylä oli jo lähtenyt matkoihinsa. Jauhojärven tiukka kilpakumppani ja seurakaveri Jussi Ylimäki oli hälytetty hiihtämään kisaa. Jauhojärven ja Ylimäen suunnitelmissa oli ollut ajaa yhdessä kotiin, joten Jauhojärvi jäi seuraamaan kilpailua Lahteen. Hän avasi television. Kisälähetyksestä tuli tieto, että Mika Myllylä ei lähdekään matkaan. Hän ei ollutkaan lähtenyt myslin ääreltä kisapaikalle vaan kotiinsa Haapajärvelle. Liian kova pakkanen.

Aikaa tappaakseen Jauhojärvi kävi palauttamassa tyhjät pullot, joita hän oli kerännyt joukkueen eri huoneistoista. Hän kärräsi ne Lahden keskustan Citymarkettiin ja sai pullopanteista toistasataa markkaa. Sillähän saisi tankkilisen dieseliä! Myllylän poissaolon vuoksi viidenkymmen kisasta ei ollut odotettavissa suurta suomalaismenestystä. Jauhojärven seurakaveri Ari Palolahti hiihti sijalle 32, Jussi Ylimäki tuli maaliin 44:ntenä juuri ennen Suomen kolmatta edustajaa Petri Ylöstä.

Kun Ylimäki oli saanut kilpailun jälkeiset rutiinit hoidettua, hän istui Jauhojärven Toyotan plyysipenkille. Jauhojärvi asettui ratin taakse ja käänsi pikkuauton nokan kohti pohjoista. Auton digitaalinen lämpömittari näytti yli 20 pakkasastetta. Nelostie Jyväskylän ja Oulun välillä oli synkkä. Limingan lähestyessä Camry alkoi hyytyä rekan ohittamisen jälkeen. Vapaalla huilauttamalla Jauhojärvi sai ohjattua auton Nakkulan grillikioskin pihaan.

Toyota Camryn polttoainesuodatin oli jäätynyt. Avuksi tuli maailmanmestaruuskisojen sotisopaan kuuluneiden juhlakenkien pakkauslaatikko. Jauhojärvi tyrkkäsi sen syylärin eteen suojaamaan suodatinta kylmältä ilma-
virralta. Moottorin lämpö sulatti suodattimen, ja matka pääsi jatkumaan. Loppumatkan kenkälaatikko oli Camryn konehuoneen suojana, ja nuoret pääsivät alkuyöstä kotiin. Hiihtomaajoukkueen edustuskenkälaatikko antoi merkittävän avun Jauhojärven ja Jussi Ylimäen kotimatkalle, mutta suomalaisen kilpahiihdon historiassa tuo kenkälaatikko jäi varsin mitättömäksi yksityiskohdaksi.

Maailmanmestaruuskilpailujen rekvisiittaa oli hädintuskin saatu purettua, kun seuraavan viikon keskiviikkona, helmikuun 2001 viimeisenä päivänä, paljastui, että neljä suomalaishiihtäjää oli antanut positiivisen dopingnäytteen. Suomen hiihdon kovimmat tähdet syöksyivät alas taivaalta. Suomalaisen hiihdon ylle levisi musta kangas.

RAJAN LAPSET

Keltainen paritalo sijaitsi rajavartioston aitojen sisäpuolella, alueen korkeimmalla kohdalla. Elettiin vuoden 1987 alkua. Ylitorniolaisperheissä oli seurattu televisiosta Saksan Oberstdorfissa järjestettyjä hiihdon maailmanmestaruuskilpailuja, joissa perinteinen ja vapaa hiihtotyyli oli ensimmäistä kertaa erotettu toisistaan arvokisatasolla. Suomen hiihtäjistä Marjo Matikainen oli voittanut viiden kilometrin perinteisen hiihtotavan kilpailun ja ottanut hopeaa kymmenen kilometrin perinteisellä, Aki Karvonen hiihtänyt hopealle kolmenkymmenen kilometrin perinteisellä. Pikkupoikien sankareita olivat kuitenkin mäkihyppääjät, etenkin Matti Nykänen. Nykänen oli ponnistanut toiseksi korkeimmalle korokkeelle normaalimäen kilpailussa, ja Suomen joukkue oli voittanut ylivoimaisesti joukkuemäen.

Parin kuukauden kuluttua kuusi vuotta täyttävä ruskeasilmäinen poika otti siniset Kuusiston sälesukset ja kiinnitti ne lenksusiteillä talvikenkiinsä. Pakkanen oli jäädyttänyt hangen kantavaksi, ja rinteeseen oli muodostunut kiven

päälle luonnonhyppyri. Poika halusi kokeilla, kuinka siitä lentäisi. Hän lykkäsi vauhtia, liukui, ponnisti. Hyppyri ei ollut korkea, lentorata ei ollut pitkä eikä viisivuotias poika painava, mutta kun hyppääjä tömähti hangen pintaan, hanki petti. Suksi haukkasi lumen sisään, ja poika kaatui mukkelis makkelis. Tienoon täytti lohduton itku. Ei siksi, että poika olisi satuttanut itsensä, vaan siksi, että sukusi oli mennyt poikki. Pojan äiti havahtui rääkymiseen ja tuli katsomaan, mikä oli hätänä. Kun hän huomasi, ettei pojalle ollut käynyt kuinkaan, tilanne vain nauratti häntä. Hän pyyhki pojan yltä lumet ja poskilta kyyneleet. Poika nappasi sukset kainaloonsa ja raahusti ylämäen kotiin.

Rikkoutuneiden tilalle poika sai uudet sukset, punaiset Karhut. Tai käytetythän ne olivat, niin kuin melkein kaikki urheiluvälineet Jauhojärvien perheessä. Mummola toimi tavaravaihtopisteenä, jonne äidin sisarusten perheet toivat pieniksi jääneitä tavaroita. Vaatteet ja polkupyörät kiersivät serkulta toiselle.

Seuraavana talvena Sami Jauhojärvi sanoi, että hänestä tulee hiihtäjä.

Sami Jauhojärvi syntyi toukokuun viidentenä päivänä 1981. Tiistaipäivä alkoi Ylitornion Meltosjärven säähavaintoasemalla pakkasen puolella, mutta iltapäivällä lämpötila kohosi parhaimmillaan kuuteen lämpöasteeseen. Voitelun kannalta hankala keli. Lunta oli vielä reilut puoli metriä. Uutisissa kohistiin Ruotsin halluskriisistä, ammattikalastajien kalastusseisokista ja uusista ravitsemussuosituksista, joissa kehoitettiin vähentämään rasvan ja sokerin osuutta mutta lisäämään muiden hiilihydraattien osuutta

päivittäisestä energiansaannista. Ampumahiihtäjä Heikki Ikolan kerrottiin tulleen valituksi talvikauden avainurheilijaksi. Urho Kekkonen oli viimeisiä kuukausiaan Suomen presidentti, pääministerinä toimi Mauno Koivisto. Jauhojärven perheessä ykkösuutinen oli perheen toinen lapsi, jolla jo syntyessään oli mustat hiukset ja tummanruskeat silmät.

”Musti”, isä tokaisi tulokkaan nähtyään.

Miehestä tuli Musti ennen kuin pappi ennätti kastaa hänet Sami Olavi Jauhojärveksi.

Perhe asui vuoden 1989 loppuun Ylitornion rajavartion alueella, linnuntietä reilun kilometrin Tornionjoesta ja sen reunaa kulkevasta valtatiestä itään. Ulkomaailmasta aidalla eristetty Rajavartiolaitoksen alue muodosti oman yhteisönsä. Alueella oli kerrostalo, kaksi rivitaloa ja muutamia paritaloja, joissa kaikissa asui rajan työntekijöitä. Palvelut olivat hyvät: oli punttisali, uima-allas, rantasauna ja oma kasvimaa. Rajavartiolaitos suosi työntekijöidensä ulkoilmaharrasteita. Yhteiskäytössä oli jopa surffilauta. Hiihtoladut lähtivät kulmalta, ja Reväsjärvestä nousi kalaa.

Jauhojärvet jakoivat paritalon komppanian päällikön perheen kanssa. Jauhojärvien asunnossa oli keittiö, olohuone, makuuhuone, eteisaula ja vaatehuone, josta tehtiin 6,5 vuotta vanhemmalle isoveljelle oma huone. Sami nukui samassa huoneessa vanhempiensa kanssa.

Leikkikavereita löytyi läheltä. Monet rajan taloissa asuneista olivat samassa elämänvaiheessa, joten lapsia oli paljon. Ovet olivat avoinna, lapset liikkuiivat kodista toiseen ja ympäri lähiseutuja. Vanhemmat lapset katsoivat nuorempien perään, ja aikuiset pitivät huolta kaikista lapsista.

Se olisi voinut olla kuin Astrid Lindgrenin idyllistä, mutta elämä oli aineellisesti köyhempää.

Suomessa on kolme Jauhojärvi-nimistä järveä. Niistä pohjoisin ja pienin sijaitsee Kittilän kunnassa, viitisen kilometriä Ylläsjärveltä kaakkoon. Järven pinta-ala on reilut neljäkymmentä hehtaaria, mutta se pienenee vähitellen, sillä matala suojärvi kasvaa umpeen. Sami Jauhojärven isänisä oli kotoisin järvestä nimensä saaneesta Jauhojärven kylästä, mutta toinen maailmansota heitti hänet palvelukseen Lahteen asevarikolle. Hän tapasi kangasniemäläisen naisen, ihastui, meni naimisiin. Helmikuussa 1944 pariskunnalle syntyi poika, josta myöhemmin tuli Sami Jauhojärven isä. Samin äidin puolen isoisä oli syntynyt Karjalassa, mutta oli muuttanut rajavartijan töiden takia Ylitorniolle. Sieltä hän löysi vaimon, ja he saivat yhteensä seitsemän tytärtä ja pojan. Ylitornion rajavartiostoon töihin päätyi myös Sami Jauhojärven isä. Siellä hän tapasi rajavartijan tyttären, josta tuli Sami Jauhojärven äiti.

Rajavartijan työn lisäksi Sami Jauhojärven isää ja äidinpuoleista isoisää yhdisti kiinnostus kilvanhiihtoon. Jauhojärven isä oli kuulunut Puolustusvoimien hiihtoryhmään, ja myös pappa vei Sami Jauhojärveä lenkille ennen kuin Alzheimerin tauti vei hänet Samin ollessa kymmenvuotias.

Isällä oli olohuoneessa koko seinän levyinen palkinto-kaappi, jossa oli piirikunnallisen ja kansallisen tason pyttyjä, mitaleita ja lusikoita. Kaapissa oli myös SM-mitali, jonka hän oli saanut kaulaansa Sieppijärven Sisun viestijoukkueessa. Komein palkinto ainakin pikkupojan silmissä oli kotkapokaali, jonka isä oli saanut Italiassa

järjestetyissä sotilaiden maailmanmestaruuskisoissa viestien nopeimmasta osuusajasta.

Rajavartiolaitoksen alueella olosuhteet hiihtoharrastukselle olivat mallikkaat. Latu lähti portilta, ja sitä pitkin pääsi valaistulle ladulle ja ampumaradalle. Kesäharjoittelua varten oli rullarata. Isän hiihtoinnostuksen myötä Jauhojärvien kotona vieraili tavan takaa kansallisen tason hiihtäjiä ja ampumahiihtäjiä, monia SM-mitalisteja, maailmancup-edustajiakin. Kahvikupin äärellä puhuttiin hiihdosta ja spekuloitiin arvokisoja. Sami Jauhojärvi kuunteli silmät kiiltäen ja painoi kaiken mieleensä.

Hiihtomiehistä pikkupojalle tärkein oli sodankyläläinen Ari Marjetta, joka kilpaili SM-mitaleista ja jäi täpärästi rannalle Val di Fiemmen maailmanmestaruuskisojen joukkueesta, kun joukkueeseen valittiin hänen sijastaan Mika Myllylä. Marjetta oli perheelle tärkeä ihminen. Sami sanoi äidilleen, että jos isä kuolee, Arista tulee hänen varaisänsä. Jos taas äidille tapahtuisi jotain, seurakunnan päiväkerhon Anneli-tädistä tulisi varaäiti.

Ensimmäisiin rajavartioston ulkopuolisiin hiihtokisoihin Sami Jauhojärven vei kuitenkin hänen tätinsä. Täti asui Kainuunkylässä vastapäätä kylän koulua, jossa järjestettiin lasten hiihtokilpailut. Oli kevättalvi 1988 ja Sami vähän vaille seitsemän vanha. Latu vei junaradan yli ja kiersi pienen lenkin. Matkaa kertyi enintään puolisen kilometriä, mutta rotanloukkusiteisillä punaisilla Karhuilla sujutellut Sami joutui paluumatkalla miettimään, minne päin hänen pitikään hiihtää. Oikea latu löytyi, ja Sami pääsi aloittamaan kilpahiihtouransa voittajana. Hän sai kilpailusta palkinnoksi sekä mitalin että pokaalin. Ne

ovat yhä tallessa, vaikka lähes kaikki uran aikana kertyneet pokaalit Jauhojärvi on lahjoittanut urheiluseuroille uudelleen käytettäväksi.

Hiihto oli alueella suosittu harrastus, ja kylien lisäksi kaupat ja pankit järjestivät omia kisojaan lapsille. Koulun kisat Sami Jauhojärvi otti tavakseen voittaa ensimmäisestä luokasta kuudenteen, vaikka samalla luokalla oli kova kisaaja, Leena Honkaniemi. Hän oli kuitenkin tyttö ja kilpaili eri sarjassa. Kun Sami ja Leena ottivat mittaa toisistaan, Leena saattoi hyvinkin voittaa. Myöhemmin Leena Honkaniemi, samoin kuin hänen isoveljensä Jaakko, saavuttivat nuorten SM-mitaleita hiihdossa.

Rullasuksihiihtoaikin Sami oli kokeillut jo viiden kuuden ikäisenä. Hän nappasi isänsä alumiiniset rullasukset ja sauvat pihavarastosta ja lähti hiihtämään valtavilla välineillä rajavartiostosta lähtevää tietä. Kilometrin päässä kotoa siirtolohkareen kohdalla vastaan tuli Rajavartiolaitoksen toimistosihtheeri, joka kertoi isä Jauhojärvelle näkemästään. Kotona tehtiin selväksi, että ei ollut tullut toimituksi oikein. Seuraavan kerran Sami Jauhojärvi palasi rullasuksille vasta 17-vuotiaana maailman huipulle tähtäävänä hiihtäjänä.

Hiihtämässä käytiin myös Ainiovaaran hiihtokeskuksessa, joka sijaitsi muutaman kilometrin automatkan päässä ja jossa maastot ovat maajoukkuehiihtäjillekin vaativat. Kun isä ja isovelji lähtivät vaaran laelle nouseville harjoitusladuille, Sami jätettiin vaaraa kiertävälle tasaiselle ladulle ja hänen käskettiin pysyä siellä. Tasaisen hiihto ei kuitenkaan riittänyt Samille, vaan hän halusi kokeilla vaaralle nousevaa latua. Tuli väsymys, tuli itku. Eksyminenkin oli lähellä.

Isä opetti tekniikkaa. Perinteisen hiihdon kommer-
venkit eivät aina oikein uponneet, ja kerran kun perheen
miehet palasivat Ainiovaarasta kotiin, Sami iski sauvan
kodin etuoven rappusten kaiteeseen.

”Ikinä en hiihdä perinteistä!” hän huusi.

Hiilikuitusauva napsahti poikki. Sen jälkeen ei vähään
aikaan hiihdetty perinteistä. Ei ollut sauvoja.

Koulunkäynnin Sami Jauhojärvi aloitti Nuotiorannan ala-
asteella, jonne oli kotoa parin kilometrin matka. Kouluun
oli kerätty Rajavartiolaitoksen ja kahden kylän lapset.
Koulu pysyi samana, vaikka perhe rakensi omakotitalon
Armassaareen vuodenvaihteessa 1989–1990, jolloin Sami
oli toisella luokalla. Armassaaren kylää halkoo Tromssasta
Turkuun kulkeva Eurooppatie 8, yksi maanosan vihreällä
merkityistä valtaväylistä. Kylä ei kuitenkaan ole euroop-
palainen metropoli vaan nykyisin noin viidenkymmenen
asukkaan asutuskeskittymä. Tietäkin kutsutaan kotoisam-
min Torniontieksi tai kaksyökköseksi valtatie numeron
mukaan.

HIHTÄJÄ, JOKA USKOI TEKEMISEENSÄ

Latujen suorasuu kertoo, miten uho siivitti hänet huippusuorituksiin. Sami Jauhojärven tarina kuvaa Suomen maastohiihdon nousun dopingskandaalista olympiamitaleille.

Talvella 2001 Sami Jauhojärvi oli juuri voittanut nuorten maailmanmestaruuden, kun Suomen maastohiihto romahti Lahden dopingskandaalissa. Nuorella Jauhojärvelläkin riitti vastoinkäymisiä: harjoittelu meni väärille urille, nielutulehdus vaivasi, ja väärä suksivalinta vei maailmanmestaruuden. Moni ehti jo pitää Sami Jauhojärveä kovempana puhujana kuin hiihtäjänä. Sinnikkäällä työllä Ylitornion kairojen kasvatti raivasi esteet tieltään, koetteli äärirajoja ja sai kokea rajattomuuden tunteen. Uran kruunasi parisprintin olympiakulta yhdessä livo Niskasen kanssa Sotšissa 2014.

Hiihtouransa jälkeen Sami Jauhojärvestä tuli arvostettu hiihtokommentaattori, jonka puheenparsi on tullut tutuksi kaikille hiihdonystäville.

